

Lakásváltóztatás a kiadóhivatalnak bejelentendő.

XXXVII. évfolyam. 24. szám.

Budapest, 1902. június 14.

NÉPNEVELŐK LAPJA

NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI HETILAP.

A Magyar Tanítók Otthonának tulajdona s organuma és a hazai Tanítók Országos Bizottságának és a Budapesti Tanító-testületnek

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Felelős szerkesztő:

EMBER JÁNOS,

kihez a lap szellemi részét illető küldemények küldendők

Budapest, VIII., Teleky-tér 23.

A szerkesztővel személyesen lehet értekezni: hétköznapokon reggel 6—7 óra között a lakásán és kedden este 7—8-ig, csütörtökön d. u. 2—3-ig a M. T. Otthonában

Kiadó: **A MAGYAR TANITÓK OTTHONA.**

Szöllősi Jenő titkár,

kinék hatáskörébe a lap anyagi ügyei (hirdetések, előfizetések, reklamációk) tartoznak.

Budapest, VIII., József-körút 8. sz.

BUDAPEST, 1902,

ELEK LIPOT KÖNYVNYOMDÁJA

VII., Kertész-utca 37.

1757
COLLEGE MUSEUM

Vizsgai ajándékul, iskolai
könyvtárak számára a leg-
olesőbb és legalkalmasabb a

FILLÉRES KÖNYVTÁR

Magyar fiuk, magyar leányok számára

Szerkeszti: **PÓSA LAJOS.**

Az eddig megjelent 150 kötet egész tárháza a legszebb, leg-
érdekesebb elbeszéléseknek, regéknek, történelmi elbeszé-
léseknek, verseknek, szindaraboknak és utleírásoknak. —

A most megjelent legújabb kötetek a következők:

123. Sas Ede. Toldi költője, képekkel	— 50	137. Sas Ede. Biharország. Elbeszélés	— 50
124. Krudy Gyula. Sziklazúzó hajók. Elbeszélés, képekkel	— 50	138. Egri György. Igaz is, nem is. Mesék, tört. Első gyűjtemény	— 50
125. Gárdonyi G. A nagyapó tréfái. Képekkel. Első gyűjtemény	— 50	139. — Második gyűjtemény	— 50
126. — Második gyűjtemény	— 50	140. — Harmadik gyűjtemény	— 50
127. — Harmadik gyűjtemény	— 50	141. Sebők Zsigmond. Mackó ur első utazása. Képekkel	— 50
128. Garády V. Magduska meséi	— 50	142—143. Mackó ur második utazása	1.—
129. Lőrinczy György. Báro Eötvös József	— 50	144. Mackó ur harmadik utazása	— 50
130—131. Tóth Béla. Anekdoták. Képekkel	1.—	145. Lampérth Geza. Három pápai diák balatoni kalandozásai. Első utazás	— 50
132. Krudy Gyula. Letűnt századok. Történelmi elbeszélések	— 50	146. — Második utazás	— 50
133—135 Gaál Mózes. A vasember fia. Történelmi elbeszélés, ké- pekkel	1.50	147. — Pápai diákok kalandozásai a Bakonyban	— 50
136. Krudy Gyula. A király palástja. Történelmi elbeszélés	— 50	148. Gárdonyi Géza. A nagyapó tréfái. Negyedik gyűjtemény	— 50
		149. — Ötödik gyűjtemény,	— 50
		150. Garády V. Mi van a tengerben?	— 50

Egy-egy kötet ára színes borítéku bekötésben

25 kr. = 50 fillér.

Minden kötet külön is kapható. ★ A gyűjteményt folytatjuk.
Megrendelésnél minden czimért 54 fillér (4 fillér portóra való)
küldendő be, hogy aztán bérmentve küldjük meg a rendelt köte-
teket. Husz kötetért 10 korona küldendő be.

SINGER és WOLFNER

könyvkiadóhivatala

Budapest, VI., Andrásy-ut 10. sz.

A Filléres Könyvtár eddig megjelent 150 kötetéről készséggel szol-
gálunk részletes és kimerítő árjegyzékkel. Jókaitól kezdve alig
van nevesebb magyar író, a kitől a Filléres Könyvtárban 1—2
kötet ne jelent volna meg.

Asztalos és kárpitozott legjobb minőségű
BUTOR
 részletfizetésre
Schwarz Lipót és Testvére
 kárpitosmester és bútorkeresztelők butornázában
Budapest, VII., Hárfa-utca 37. sz.
 (saját házukban) Wesselenyi-utca keresztezésénél.

Fizetési feltételek:

100 kor.-tól	2/0 koronáig	havi részlet	10 kor.
200 "	300 "	"	"	"	15 "
300 "	500 "	"	"	"	20 "

Készpénzfizetésben 15%, csomagolás-rt 3%. Képes átjegyzékeket 60 fillér fizetendő, mely összeg az átjegyzéket visszatérítetik.

* * *

HIRDETÉSEK ==
 == **FELVÉTEKNEK**
 a „NÉPNEVELŐK LAPJA”
 == kiadóhivatalában ==
Budapest,
VII., József-körut 8.

* * *

Kitűnő minőség! Király-u. 55.

HEIMLICH és ROTHMANN
 Király-utca 55.

az igen tisztelt tanító urak és tanítónő urhölgyek szives figyelmébe ajánlják

NAGY CZIPÓRAKTÁRUKAT.

A maguk készítette kitűnő czipókat oly olcsón adják, mint mások a Piny-rongy osztrák gyári porfákát. Megrendelés és mérleg után készült kiváló minőségű és elegáns kivitelezésű lábbelikert is jutányos árat számítanak

HEIMLICH és ROTHMANN
 Király-utca 55.

Király-u. 55.

Magyar
tanítók!

Pártoljuk

a hazai
 ipart!

NÉPNEVELŐK LAPJA

NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI HETILAP.

A MAGYAR TANITÓK OTTHONÁNAK,
A TANITÓK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK és a BUDAPESTI TANITÓTESTÜLETNEK
HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik e lap minden szombaton.

A Magyar Tanitók Otthona hivatalos ügyeiben minden irat
SZABÓ B. LÁSZLÓ
főtávkárhoz, VIII. k., József-körut
8. szám alá küldendők.

Felelős szerkesztő:
EMBER JÁNOS
VIII., Teleky-tér 23. szám.

A Népevelők Lapja anyagi ügyei
(előfizetés, hirdetés, reklamaczió)
SZÖLLŐSI JENŐ
titkár (VIII., József-körut 8. sz.)
hatáskörébe tartoznak.

A Magyar Tanitók Otthona tagjai tagdíjmentesen kapják e lapot. — Budapesti tagok évi 20 kor.,
vidéki tagok évi 8 koronát fizetnek.
Előfizetési díj: egész évre 8 korona, félre 4 korona, negyedévre 2 korona. — Hirdetések árszabály
szerint számítatnak.

Tóth József.

Az ország első vármegyéjében ünnepi gyülekezetben vannak a tanitók.

A csendes építés emberei, a nemzeti kultúra hangyái, az elismerés pálmagalyját nyujtják át a csendes munka emberének, negyedszázéves működése alkalmából.

A kik ezt a 25 esztendőt a közügyek szolgálatában vagy legalább szemléletében végig élték, azok a pestmegyei tanitók hódolatához tiszta szívből fakadó, igazi örömmel csatlakoznak; mert nem látják az ünnepségen a divatját élő szervilizmusnak azt a tömjénfüstjét, a melylyel napjainkban teli van a levegő.

Pestmegye népoktatásügye felügyelőjének 25 éves működésében hiányzik e kornak beteges jellemvonása: a pózolás, rakétaeresztgetés, sip, dob és harsona-zengés a »tömegek« figyelmének felkeltésére is, meg a szemek látásának megtevesztésére is, a nagyság látzatának czéljából.

E helyett a kötelességérzettel végzett becsületes munkának termőmag-csirázttató barázdái jelölik Tóth Józsefnek 25 éves életutját.

Már az az egy tény szónál hangosabban hirdeti azt, hogy ez a — közel egy emberéletnyi időt kitevő — munkálkodás egy-ugyanazon helyen folyt le. Tóth József nem „25 éves tanfelügyelő“, hanem „25 éves tanfelügyelője Pestvármegyének.“ Olyan helyen volt órállomása, a hol az alkotásra is, de a hir szárnyainak csattogtatására is módot találhatott. Ezt az utóbbit ő nem akarta megtalálni.

De mi, tanitók, mégis jól ismerjük és őrizzük a nevét. Az ő

keze melegét ott éreztük mindenütt, a hol hegesztgették a sebeket, a miket állam és társadalom rajta hagyott a magyar tanítói kar tesztén. Hogy többet ne említsék, Eötvös-alapunk ő neki többet köszönhet, mint bárki másnak s a tanítói árvaházak létesítésében neki vezérmunka jutott. Tanítóhajszolás, tanítók vállán nyargalás az ő 25 esztendejéhez nem fűződik; mert nem parancsoló ura, hanem baráti kézzel vezérlője volt — munkatársainak.

Hogy Pestmegye népoktatásügyét s a pestmegyei tanítótság közügyi munkálkodását ilyen 25 év után sem említhetjük még az első sorok elején, annak okát sok mindenféle körülménnyel lehet kapcsolatba hozni, csak a megye tanfelügyelőjével nem.

Tóth József megtette kötelességét: a tanítótság tiszta szívből gratulálhat neki.

Sz. B. L.

A szaktanitás kérdése.

(Előterjesztés a fővárosi tanácshoz a szaktanitás beszüntetése érdekében.)

(Folytatás.)

Az ujjaalakult Budapesti Tanítótestület hivatásához méltón, magával a kérdéssel behatóan foglalkozott. Az elnökségi ülésen fölvetettük a kérdést, vajon: „a székes-főváros elemi iskoláiban a megosztott (u. n. szak-) tanítás rendszerének további fentartása indokolt-e?” A tanítótestület két tagja, mint a kik a kérdéssel magával hosszabb idő óta gyakorlatilag is, irodalmi úton is, egyesületekben is behatóan foglalkoztak, megbízatást kapott e kérdésnek pro és contra oldalát a Budapesti Tanítótestület igazgató tanácsának bemutatni. Ez megtörtént. Az igazgató-tanács a kérdést kiadta a kerületi tanítói köröknek, melyek f. é. ápril havában a kérdést magát megvitatták. Tíz kerületi tanítói körnek korrekt munkája fekszik előttünk és képezi alapját jelen előterjesztésünknek is. Az általános eredmény előre volt látható. Az 1300 tagot számláló Budapesti Tanítótestületnek *csak 2 olyan tagja volt*, a kik a szakrendszer mellett szavaztak.

A fővárosi tanítótság tehát — mondhatjuk — egyhangulag, de kizárólag paedagogiai szempontból ítélte meg a kérdést és kimondatni kéri: *hogy a szaktanitás rendszerének további fentartása a főváros elemi iskoláiban indokoltnak nem tekinthető.*

Tekintetes Tanács!

A fentebbiek után legyen szabad felujtánunk és ide iktatnunk a népiskola tanítás feladataul kitűzött végczélt, mely nem lehet más, mint főleg vallás-erkölcsi *nevelés* mellett az általános műveltség alapját képező *egységes* tudás biztosítása.

Többre becslendő azonban ama szempont, mely az *erkölcsi nevelésre* fekteti a fősúlyt, mint az, a mely esetleg bármely rendszer alkalmazása mellett a legkitünőbb ismeretek megújítására helyezné a

fősulyt. Felemlítve a végcélt és beállítva a legfőbb szempontot: lássuk a növendékeket, a tanítót, a fegyelmézést és a tanítást s nevelést, a szak- vagy megosztott tanítás gyakorlatában.

Mindenekelőtt van szerencsénk a kerületi körök által a szaktanítás ellen majdnem egyhangulag (a VI. kerületből 2 szavazat volt a megosztott tanítás mellett) elfogadott és tapasztalatból merített kizárólag paedagógiai szempontból csoportosított érveinket az alább következő pontozatokban tiszteletteljesen előterjeszteni:

1. A mai V. és VI. osztálynak gyermekanyaga négyötödrészben a középiskolákból: erkölcsi, szellemi és anyagi okok miatt visszamaradt növendékekből áll, a kikre nézve sokkal fontosabb az iskola utján való nevelés biztosítása, mint az előírt tananyag esetleg terjedelmesebb feldolgozása.

2. A közép- és polgári iskolák tanárai elismerik, hogy a középiskolák alsó, tehát a népiskola felső tagozatának megfelelő osztályok növendékei is (pedig hasonlíthatatlanul jobb része jár oda) éretlenek a szakrendszerre.

3. Elfogadott törvény, hogy a népiskolai tanítónak minden tantárgyat egyformán kell szeretnie és tudnia; az V. VI. osztályban közlendő ismeretek pedig nem olyan nagy terjedelműek, hogy azokat bármelyik osztálytanító el ne sajátíthatná, módszeresen fel ne dolgozhatná; — ez által van biztosítva a tanítás legfőbb célja, t. i. annak egysége, a módszeres haladás és ebből következőleg a nevelői befolyás a különböző tantárgyak egész vonalán. A szakrendszer pedig épen a tanítás ez egységét, összhangját veszélyezteti.

4. Az az érv, hogy a szaktanító hajlama szerint választhat magának 1—2 tantárgyat, csak akkor állhatna meg, ha a szaktanító több parallel osztályban taníthatná ugyanazon tantárgyat, de ez esetben 8—10-en tanítanának egy-egy osztályban.

5. Legerősebb érvnek látszik a szaktanítás mellett az, hogy a szaktanító a maga szaktárgyában tökéletesítheti magát és ez által tanítása intenzívebbé válik. Ezzel a látszattal szemben csak két tétel álljon itt:

a) Hogy a növendékeknek mennyit nyújtson akár a szak-, akár az osztálytanító: azt előírja, megszabja a tanterv, tanmenet.

b) Ma minden szaktanító osztálytanító is, a kinek minden gondolatát, minden ambícióját első sorban saját osztálya és annak összes tantárgyai foglalják le; tehát a szaktantárgyakban való tökéletesülésre nincsen ideje.

6. A mi azt az érvet illeti, hogy a szaktanító 1—2 tantárgyat könnyebben áttekinthet, csak akkor volna elfogadható, ha az illető nem volna osztálytanító is. Ezzel a tétellel szemben is itt csak 3 érv álljon:

a) Minden valamire való tanító, mert az egyes tantárgyak tananyaga nem olyan nagy terjedelmű, minden nehézség nélkül képes az egyes tantárgyaknál külön-külön beosztani a tanterv anyagát, a tanítás kitűzött célja érdekében megválasztani az eszközöket és a leghelyesebb módszert alkalmazni.

b) Az osztálytanító az osztály összes tantárgyait kezelvén, azok-

nak egyetemes összesége fölött áll, nem rabja egyiknek sem, nem emeli ki egyiket sem a másik rovására s ez által a tanítás egységét, összhangját eredményezi, mert a tanítás szálai egy tanító tudatában folynak össze.

c) *A reáltárgyak tanítását az olvasókönyv egyáltalában nem támogathatja*, mivel az olvasást mindig a nyelvtanító tanítja, a ki az olvasókönyvet csak a nyelvtanítás támogatására használhatja.

7. A szakosztályban nem lehet meg a kellő fegyelem, mert hiszen a fegyelmezés módja mindig a tanító egyéniségétől, természetétől függ, épen azért a fegyelmezés is folytonos ingadozásnak van alávetve.

Az osztály, ha rövidebb időközökre is, de felügyelet nélkül marad s mivel az osztálytanítók felelőssége az illető által vezetett alsóbb osztály részére már le van foglalva, kérdés, hogy pl. óráközökben kié lesz a szakosztályokban a felelősség?

8. Fegyelmezés szempontjából az az elv is megdől, hogy „több szem többet lát”, mert a szaktanítás mellett nincs ideje reá, nincs főleg a javításra, míg egy szem, ha hosszasan néz, behatóbban ismer.

9. Az az érv, hogy gyenge fegyelmezésű kevésbé képzett tanító mellett az egész osztály nevelése, előhaladása veszélyeztetve volna, azért nem áll meg, mert hiszen az egyéni felelősség mellett ott van még az igazgató-tanító, a ki segítségére kell hogy legyen a támogatásra szorult kartársnak — de ugyanezek az esetek a szaktanítók egyik-másikánál is előfordulhatnak.

10. Épen ezért a fentebbiekből kifolyólag megszakad a szeretet folytonossága, egyik varázshatalmunk a család és iskola között s az ebből háromló veszteség nemcsak a gyermekekre és tanítóra, hanem a társadalomra nézve is kiszámíthatatlan, mert a szakrendszer a szülőknek az iskola iránti bizalmát kockára teszi, hiszen nyílt kérdés marad az is, hogy vajjon beválik-e a körülményeknél fogva véletlenül osztályfőnökség szerepével felruházott kartársunk az ő felelősségterhes, kettős szerepében.

11. Törvény, hogy a tanítónak tantárgyát mindenekfelett tudnia kell, de ennél nehezebb feladatot ró reá az iskolai nevelés, a mikor elengedhetlenül megköveteli, hogy növendékeit megismerje; ezt pedig csak alapos és minden tantárgy körében lelkiismeretesen teljesített megfigyelések alapján érheti el; — az egy-két tantárgyat kezelő szaktanítónál ez ki zárva.

12. Az eddigiekből látható, hogy a szaktanításnak nincs módjában a kívánatos mértékben nevelőleg is hatni s ez által az élet fortagába kerülő zsenge ifjuság akarására sem folyhat be a kívánatos mértékben s ha a nevelésnek nagyobbkörű kihatása van, mint a tanításnak, a mely annak csak egyik eszköze: sokkal lényegesebb, hogy mit és hogyan tanítunk, mint az, hogy mennyit, vagy más szóval: több függ attól, hogy az iskolázás által minővé válik a gyermek, mint attól, hogy mit tanítottunk és melyik rendszerrel?

13. Ha a legjobb esetet vesszük, hogy a szaktanítók a legtökéletesebb szakképzettséggel és megfelelő energiával végzik a reájuk bízott feladatott, akkor beáll az az eset, — hogy egymás dolgával

idő sem lévén törődni — versenyezni kezdenek a növendékek túltömésében és ebből következni fog

14. a túlfeszített agymunkásság által okozott túlterhelés, mert csak annyit taníthatunk, a mennyit a gyermek megemésztetni képes.

„A gyermek értelmének fejlesztése egyoldalú és természetellenes lesz, mert míg a mostani órarendek szerint egy nap annyi a tanulni való, hogy a gyermek nem győzi, másnapokon vagy alig van, vagy egyáltalán nincs tanulni valója.“

15. A szaktanítás által jöhet még egyoldalú képzés is létre, mert míg azokban a tantárgyakban, melyeket az osztályfőnök heti 10 óra keretében ad elő, intenzívebb lehet a tanítás, addig azoknak, a kiknek 2—3 órájuk van a szakosztályokban, alig van kilátásuk az eredmény elérésére.

16. Az órarend összeállításánál a véletlen és melléktekintetek juthatnak érvényre: tanúságot tesznek erről a kir. tanfelügyelőség és a tanügyi osztály által a tanév közepéig kétszer is felülvizsgált és ismételtelen újra készített órarendek és ezek mai beosztása. Az első óra pl. ma is a kézimunka, az utolsó óra pedig a számtani, stb.

Ha pedig egy iskolánál több hitoktató van és a különféle vallásfelekezetű növendékek száma is jelentékeny a különféle osztály-össze-csoportosítás miatt nagyon nehéz, talán lehetetlen, az órák helyes beosztása. Ugyanezt elismeri a tanügyi osztálynak a szaktanításról közölt véleményének 6-ik pontja is.

17. A tanítás intenzívitására hivatkozva a szakrendszer mellett az van felhozva, hogy a jó tanítás, jó nevelői hatása is. Ennek fokozása nem lehet ellentétes. De ugyanez szóról-szóra, betűről-betűre, az osztálytanítás rendszeréről még fokozottabb mértékben állítható, mert a népiskolai tanítás csak akkor oldhatja meg — mint egyik eszköze a köznevelésnek — feladatát, ha egységes és a népiskolai tantárgyak koncentrációja elvének megfelelő.

(Vége következik.)

A mi fűvészkertünkről.

Hogy a magasztos cél felé még a mai szűk világban is, a mikor székesfővárosunk pénzügyi viszonyai miatt még a legüdvösebb reformra se volt hajlandó áldozni, megállapodás nélkül és szemmel láthatólag haladhassunk: szükséges, hogy az ügyet, melynek apostolaiavá lettünk, a jövőben még fokozottabb mértékben szolgáljuk a saját erőnkéből.

És erre való áldozatkészségünknek egyik bizonyítékát adtuk a közel múltban is, a mikor a nagy felelőséggel és fáradtsággal járó, de gyermekeink testi-lelki javára szolgáló iskolai kirándulások elrendelésére kértük hatóságunkat.

S evvel a jóakarattal igen sok hasznos és üdvös eszme valósulhat meg hatóságunk anyagi támogatásának igénybevétele nélkül is.

Jelen cikkünkkel is egy ilyen könnyen megvalósítható eszmére óhajtjuk irányítani kartársaink figyelmét.

A műveltebb államok kulturája arra tanít bennünket, hogy a jövőben a természettudományi ismereteknek a mainál nagyobb tért kell foglalni a népek művelődésében.

Tehát igen fontos, hogy ez ismereteknek miként vetjük meg az alapját az iskolában.

Igaz a természettudomány kiváló tárgyi hasznának megismerésére már az élet rákényszeríti a mai kor gyermekét s így azokat az iskola eddig sem hagyhatta figyelmen kívül; — de alaki hasznuk is igen becses, mert a szemlélő tehetség, az emlékezet, a kedély, az érzelem: szóval az egész emberi szellem kiművelésére nagy mértékben alkalmasak.

Sőt az alapvető oktatásban csakis ezek felhasználása mellett juthatunk el a célhoz.

Igy tanításuk mikéntje már az elemi iskolának is fontos feladatai közé tartozik.

Azért e tudomány egyik ágának, a természetrajznak tanításáról óhajtunk egyet-mást elmondani.

Az ásványtant és állattant gyűjteményeink alapján helyesen taníthatjuk.

Nem így vagyunk azonban a növénytantal, mert a növények rendesen nincsenek a háznál. Holott azok nélkül elképzelhetetlen a sikeres tanítás.

Pedig e szép tárgy a szemléltető oktatás mellett, a lélekölő leírást a legszükségesebbre szorítva, a növény-biológia révén az emberi szellem kiművelésének egyik legfontosabb eszköze lehetne.

A növényvilág jelenségeinek megismerésével gyermekeink a természet főszege munkájába betekintést nyerve, az abban levő gyönyörű harmónia fölismerése mily nemesítő hatással lenne fogékony lelkükre! Míg a mai testet-lelket gyötrő magoltató tanítással alighogy figyelembe vehető eredményhez juthatunk csak; jóllehet, avval a költéséggel, a melylyel iskoláink udvarait ötletszerűen befásították, egy-egy, az iskola céljának megfelelő kis fűvészkertet is berendezhettünk volna. És erősen hiszszük, hogy könnyen megközelíthető szép sétaterünk ültetvényeit hatóságunk, kérésünkre, készségesen ellátná magyar felírásu jelzőtábláskákkal, a mint a Kir. Természettudományi Társulat óhajára a latin felírásu táblákat eddig is alkalmazta ott.

De még tovább is mehetnénk. Kültelki iskoláink mindegyikében egy-egy lakóhelyünk növényzetét teljesebben bemutató fűvészkert edesgethetné kartársainkat a minél gyakoribb kirándulásokra.

Mi ezt az eszmét iskolánk vezetőjének ügybuzgó támogatása mellett meg is valósítottuk s a tavasszal egy iskolai fűvészkert létesítéséhez fogtunk. Igaz, hogy még csak a kezdet kezdetén vagyunk, de azért örömmel látjuk kartársainkat, ha szép fekvésű kertünket (I. ker., Hidegkúti-ut 83) kirándulásaik alkalmával utba ejtik.

De, nehogy várakozásukban csalódjanak, felsoroljuk, hogy mit találnak az idén kertünkben.

A vitorlásvirágok közül, kis jelzőtáblákkal ellátva, van: bab, borsó, lencse, lóhere, kaszanyúg (bükköny), akác- és lepényfa.

A pozsgás növények közül: kővi rózsa és varjuháj.

A ribiszkefélék közül: vörös ribiszke és egres.

Az almafélék közül: almafa, körtefa és galagonya.

A mandulafélék közül: őszi barackfa, szilvafa, kökénybokor és meggyfa.

A rózsafélék közül: rózsa, málna és szamócza.

Az ernyősök közül: sárgarépa, pasztinák, petrezselyem, kapor, zeller, kömény, bürök és ánizs.

Az ebtjefélék közül: kutyatej, riczinus és puszpáng.

A szőlőfélék közül: szőlő, vadszőlő és kecskerágó.

A szimaruba és rutafélék közül: eczetfa és cizimtromfa.

A vadgesztenyefélék és rokonaik közül: vadgesztenyefa, korai- és fürtös juharfa.

A lenfélék közül: len, gémmorr és gólyaorr.

A mályvafélék és rokonaik közül: mályvarózsa, fehér mályva és hársfa.

Az ibolyafélék közül: ibolya és árvácska.

A keresztesviráguak közül: mezei mustár, repce, káposzta, retek, torma, viola, pásztortáska, karórépa, kalarab.

A mákfélék közül: mák, pipacs és fecskefű.

A boglárkafélék közül: réti boglárka, tavaszi hérics, szarkaláb, sóskacserje, bazsarózsa és iszalag.

A szegfűfélék közül: török-, kláris- és karthauzi szegfű, mécs- virág és tyúkhúr.

A libatoppfélék közül: libatopp, czékla, mángolo és laboda.

A sóskafélék közül: pohánka, sóska és rebarbara.

A fészkesviráguak közül: buzavirág, saláta, keserű bogáncs, orvosi székfű, napraforgó, gyöngyike, aranyvirág, szalmavirág.

A buzérfélék közül: ragadványfű és a rokonesaládhoz tartozó loncz.

A tökfélék közül: tök, uborka, dinnye.

Az olajfélék közül: orgona, fagyal, téli zöld és kőrísfa.

Az ajakosviráguak közül: árvacsalán, mezei-, erdei- és orvosi zsálya, ostorindás, kalinceza, kakukfű, rozmarin és vendula.

A tátogatók közül: gyujtoványfű.

Az érdeslevelűek közül: nefelejts és tüdőfű.

A burgonyafélék közül: burgonya, paradicsom, beléndek, dohány, paprika, semfű-semfa.

A kankalinfélék közül: az orvosi kankalin.

A csalánfélék közül: csalán, kender és komló.

A fűzfélék közül: fűzfa.

A tölgyfélék közül: tölgyfa és mogyoróbokor.

A pázsitfélék közül: buza, árpa, rozs, zab, muhar, rizs, kukoricza, czirok, mezei rozsnok, csomós ebír, élő vadóc, nyulperje, eczet-pázsit, lóperje és köles.

A sásfélék közül: csikos csáté.

A nőszirmfélék közül: sás- és pompás nőszirm.

A nárciszfélék közül: hóvirág, fehér és sárga nárcisz.

A liliomfélék közül: gyöngyvirág, salamonpecsétje, jáczint, madártej, fürtös gyöngyike, póré- és vöröshagyma.

A fenyőfélék közül: lucz- és erdefenyő, boróka és tujava.
A virágtalanok közül kétféle páfrány: az erdei pajzsika és az édestövű páfrány. Egy kis ágymoh.

S mihelyt alkalmunk lesz, néhány gombafajt is beszerzünk.

Kertünk növényei a természetes rendszer szerint vannak csoportosítva és a mennyire lehetett, úgy válogattuk össze, hogy lakóhelyünk növényzetét bemutassák; továbbá, hogy az egész év folyamán legyen egy-egy családból a szemléltetésre alkalmas növénypéldányunk.

Szükségesnek tartjuk még megjegyezni, hogy a tavaszi rossz időjárás a mi növényeink fejlődését is késleltette. Am azért, a kiket erre hoz az utjuk, el ne kerüljenek bennünket. Maga a dolog így is figyelemreméltó*.

Oláh Dezső.

A napközi otthonokról.

— Irta: Csáky Elek. —

A Gondviselés szívénekbe oltá a vágyat, hogy embertársaink javán munkálkodjunk és a szűkölködők sorsán enyhítsünk.

Az emberszeretet ösztönzött engem is arra, hogy néhány évvel ezelőtt egy ügy szolgálatába lépjek. Lelkem ideáljává tettem a gondolatot, hogy szerény tehetségem szerint munkálkodni fogok az újabb időben felszínre került ugynevezett *napközi otthonok* létesítése ügyében.

A szülői gondozásban nem részesülő, így nem ritkán elzúllásra hajló gyermekek megmentése eszméjét *Peres Sándor* vetette föl először a Népművelők Budapesti Egyesületében. E kérdést különben többféle esemény tette actualissá. Nevezetesen az elmúlt évtizedben hazánkban s a külföldön is, ijesztően megnövekedett a 10—16 év közti gonosztevők száma. A törvényszékek számos gyermek-büntettel foglalkoztak s végre a kriminálogok kezdtek komolyan gondolkozni az elzúllás okairól. Adatokat gyűjtöttek s kimutatták, hogy pl. Németországban 46.488, Párisban magában 1170, Olaszországban 69.350, Ausztriában 7016, Angliában 10.000, nálunk Magyarországon pedig 9483 tizenkét-tizenhét éves gyermekbűnöst kellett a 90-es években megbüntetni csavargás, koldulás, utonállás és más egyéb közveszélyes cselekmények miatt.

Az elzúllás okainak magyát a mai erkölcstelen kor ferde nevelési rendszerében, a létért való küzdelemben, a szegénységben, az alkoholizmusban, sok esetben pedig a pénzvágy és erkölcstelenségre való hajlamban és végül az atöröklésben vélték felfedezni.

Külföldön előbb fölismerték a bajt és gondoskodtak a megmentésre szolgáló eszközökről. A világvárosokban csakhamar megteremtették a különböző javító intézeteket és napközi otthonokat. Ez utóbbi intézmény különösen Hamburg, Páris és Londonban terjedt el, más-

* A Lipótmezei el. iskola fűvészkertje az általunk tudott első kísérlet arra nézve, hogy a természetet az iskolába bevigyük. Nagyon figyelemreméltó dolog. Számot tarthat az iskola belétele iránt melegebben érdeklő minden kartárs figyelmére.
A szerk.

más, de a viszonyoknak megfelelő szervezetekkel, melyeknek tanulmányozása nekünk, kik késedelmeztünk, igen tanulságos adatokat nyújthat majdan a napközi otthonok helyes szervezésére.

A napközi otthonok szervezésének gondolatára bennünket idehaza a szociális bajok és a vidéken elterjedt szociálista-mozgalom vezetett. A mikor a veszély elült, mind többet-többet kezdett a kormány foglalkozni a nép bajaival, a szociálizmus terjedésének okaival és azok megszüntetésére irányuló eszközökkel. És szinte önkénytelenül előtérbe lépett a tanítók nagyfontosságú társadalmi szerepe, feladata és hivatottsága.

A kormány buzdította a tanítókat, hogy legyenek a magyar nép józan nevelői, vezetői, mert a nép között élnek és a nép javáért sokat tehetnek. Nem is csalódtak, a kik a tanítókbán biztak. Ideális lelkületüket megragadta a gondolat, sokan kiléptek a cselekvés terére a népért, a nép érdekében.

A Népinevelők Budapesti Egyesülete is megtette a magáét, mert a székes-fővárosban volt legnagyobb számmal az elzüllött gyermek-sereg.

Az utóbbi évtizedben bizony nem volt ritkaság, hogy egyes iskoláknál egész szervezett tolvajbandák szövetkeztek és követtek el bűncselekményeket.

Igy fogant meg a Népinevelők Budapesti Egyesülete által kitüzött pályakérdés: „Miképpen kellene a népiskolákat szervezni a munkásnép érdekében, hogy a szülői gondozásban nem részesülő gyermekek az erkölcsi elzülléstől megóvassanak és egész napon át az iskolában megfelelő módon foglalkoztassanak“.

Megdobbant az én szívem is; hiszen 15 éven át éltem a nép között, ismertem erkölcsét és gondolkozását, küzdöttem jóvoltáért, tehát sokszor kellett keresnem a javításra szolgáló eszközöket is.

Hozzáfogtam tehát a pályamunka kidolgozásához. Még csak homályosan élt bennem a sejtélem, hogy itt a fővárosban milyen módon lehetne legczélszerűbb intézkedésekkel segíteni az elzüllött, vagy gondozásban nem részesülő gyermekeken. De a pályaművemben kifejtett és megpendített gondolat megragadta mások figyelmét és tanácskozásainkon lassan-lassan kidomborodott az eszme, a segítés eszköze: a napközi otthonok létesítése.

A Népinevelők Budapesti Egyesülete nem hagyta elaludni a kérdést. Csekélységemet megbizta a budapesti külterki iskolák viszonyainak tanulmányozásával és kiküldött adatok gyűjtésére; majd mikor az adatok együtt voltak, memorandumba foglaltuk munkálkodásunk eredményét s azt 1898. április havában benyújtottuk a tanügyi tanácsos urnak.

Az ügy azonban a hivatalban elakadt, — feledésbe ment. El is aludt volna talán örökre az eszme, ha egy lelkes tanító (*Sturcz György*) magáévá nem teszi.

Minden külső befolyás nélkül a VI. ker. iskolaszékhez benyújtotta előterjesztését napközi otthonok szervezése tárgyában. Másrészt a Népinevelők Budapesti Egyesülete a tanügyi sajtóban és a napilapokban szólalt meg több ízben az ügy érdekében és élesztgette a tüzet, mely ezek után már csak felszításra várt.

Ekkortájt a székesfővárosi tanítók egy lelkes kis csoportja a maga jószántából vállalkozott a kézügyességi gyakorlatok elsajátítására és szinte öntudatlanul készült elő a még csirában szunnyadó eszme megtestesítésére.

Ott a műhelyben sok szó esett a slöjd gyakorlati hasznáról. És talán a Gondviselés sugalta *Guttenberg Pálnak*, hogy e lelkes kis csapatot fogja felhasználni social-paedagógiai törekvéseinek megvalósítására. Guttenberg lelkében élt a nép szeretete, de bajainak orvoslására a módot sokáig még nem találta meg.

Az általa összehívott socialpaedagógiai értekezletek keretében végre teljesen megérlelődött a napközi otthonok eszméje, mely ma már valóra vált. Egyik emberbaráti intézet vállalkozott kísérletezésre s 1901. nov. havában szervezte az első budapesti napközi otthon a VI. ker. felső-erdősori községi el. iskolánál, egyelőre 50 fű számára. A szervezés nagy munkájára vállalkozott egy derék igazgató, *Szöke István*, kinek buzgóságát sok humanus cselekedetében ismeri a főv. tanítóság és méltányolja a hatóság.

Majd nyomában ugyancsak a VI. ker. Lőportárdüllői közs. el. iskola derék igazgatója, *Gergely István* ügybuzgósága megteremtette a második otthon 400 gyermek számára. Más minemű szervezettel *Stern Abrahám* igazgató megnyitotta intézetét a szegény tanulók előtt. És mások is ma már különféle módon törekszenek napközi otthonná is átszervezni az iskolát, melyeknek kapui eddigelé a tanítás után zárva voltak.

Az eszme hódít és uralja napjainkban a lelkeket. A napközi otthonok szervezésében buzgólkodik a szék.-főv. kir. tanfelügyelője, *dr. Verédy Károly*, a kinek talán legtöbb érdeme van abban, hogy a szék.-főv. nemesen érző tanügyi tanácsosa: *dr. Bárczy István* tanügyi programjába felvette a napközi otthonok szervezését is. Meghosszák áldozataikat emberbarátok és laikusok és mindnyájának lelkét áthatja a tiszta emberszeretet, mely nem kérkedik, hanem cselekszik és letörli a szenvedők könyeit.

Eljutottunk tehát az eszme hajnalához, mikor mindama törekvések, melyek a napközi otthonok megteremtése érdekében eddig csak jámbor óhajítások voltak, valóra válnak. Most már csak a helyes szervezés módjáról kell gondolkoznunk. Most már arra kell törekednünk, hogy a felbuzdulás ne legyen csupán pillanatnyi fellobbanás, hanem mindnyájunkat átható egy gondolat: sikra szállni az üdvös intézmény minél tökéletesebbé fejlesztése érdekében.

(Vége következik.)

Koronázási ünnep a M. T. Otthonában.

Az egyesületi élet iránt való érdeklődést a tartós alkotások kezdik követni. A tanítók az önsegély elvét nagyobb eredményre a Segélyzőegyesületben érvényesítik. Nehéz, de nemes feladatok tanujelét áttuk a június 8-iki ünnepségben, melyen részt vett a VIII. ker. orsz. képviselője, *Berzeviczy Albert*, a ki a tanítók szociális törekv

íránt a legmelegebben érdeklődik. A közokt. minisztert *Halász Ferencz* osztálytanácsos, a néptanítói egyesületek főreferense képviselte. Szép számmal volt képviselve a főváros tanitósága is.

Az ünnepélyt a II. ker. állami tanítónőképző növendékeinek énekkara kezdte és fejezte be *Major J. Gyula* tanár vezetése alatt előadott szép énekeivel. Elismerés illeti *Katona-Thuranszky Irén* igazgatónőt, a ki példával mutatja, hogy a hol a tanitóság ünnepel, ott a képzőknek hiányozniok nem szabad.

Az ünnepély magas színvonalon állott elejétől végig.

Verédy Károly elnöki megnyitójában különösen hangsúlyozta az egyesület discrét tevékenységét és örömének adott kifejezést a felett, hogy a vendégek sorában oly kiváló férfiak vannak, mint *Berzeviczy Albert* és *Halász Ferencz*.

Halász Ferencz osztálytanácsos meleg szavakkal köszönte meg a figyelmet és üdvözlő szavaiban, a miniszter jóakaratu támogatását a jövőre is kilátásba helyezte.

Sántha Lajos ünnepi előadása szép és hatásos volt; költői lendülettel utalt a multra, a melyben a tanítók filléreiket az uzsora leküzdésére rakosgatták, míg mostanában az árva gyermekeket soha sem remélt összegekkel tudják megsegíteni, a tagok jól tanuló gyermekeit pedig további kitartásra buzdítani. És mindez a tanítók humanitásának köszönhető.

Hajnal Adolf az egyesület egyik legérdemesebb gyarapítója örömmel jelentette be, hogy *Zsilinszky Mihály* nevére jubileuma alkalmából az igazgatótanács segélyalapot létesített, melyből a fővárosi tanítók anyagi támogatást nyernek. Ezt a példát követte a Hungária uti tanítótestület, a midőn érdemes igazgatójának nevére szegény tanulókat támogató ösztöndíj-alapot létesített. A *Ozimmermann Antal*-féle alapítvány létesítése követésre méltó példa.

Végül kegyelettel értesültek a jelenlevők, hogy a tavaly elhalálozott *Frey József* 4 ezer koronát hagyományozott az egyesületnek, melyből kezdő fiatal tanítók fognak gyámolításban részesülni.

Rozmanith Vilmos az egyesület ösztöndíjalapjainak állapotáról tevén jelentést, örömmel konstatalta, hogy ezen alapok évről-évre emelkednek s ma már az 58 ezer koronát meghaladják.

Brandtner Albin titkár az igazgató-tanács nevében bejelentette, hogy ezuttal 14 tanuló 2000 korona ösztöndíjban fog részesítettetni.

Ezt nyomban követte a tanulók felvonulása, a kiknek egy pár találó, buzdító szóval adta át az elnök a szeretet-adományokat. — Az örvendező gyermekek kedves emlékét képezik ezen osztó-actusnak és buzdításul szolgálhatnak a jövőre.

Az elnök ez után nyomban ki is jelentette, hogy egy új alap van kelezkezőben s ez a *Kazinczy Ferencz*-féle alapítvány, melyből a fővárosi tanulóknak képzőkbe járó gyermekei fognak segélyeztetni. Az alapítványnak *Glück Frigyes* máris 500 koronát juttatott. Ezzel az új alapítványnak sorsa biztosítottnak tekintendő, annál is inkább, mert a tagok körében is kezdetét vette az e célra való adakozás.

A Segélyző-egyesület koronázási ünnepével a királyhűséget oly látható formában documentálja, mely megfelel egész törekvésének, az

igazi szeretet szellemének. Törekvésében nem kíséri ugyan az elismerés zajos tetszés-nyilvánítása; de miután évről-évre bővebben osztja szeretteinek a jól megérdemelt adományokat, működésének becse egyre növekszik.

Igy maradjon ez a jövőben is!

Tudósító.

„Állami népoktatás“.

— Glosszák Halász Ferencz könyvéhez.*) —

„... a népnevelés adja meg a nemzet millióinak a legszükségesebb alapvető ismereteket, ... a népnevelés legbiztosabb eszköze a hazafias szellem és a magyar nyelv terjesztésének“.

Ez a meggyőződése annak a férfinak, a kinek a legújabb könyvét elejétől végig érdeklődéssel és gyönyörűséggel olvastam. Ebből a meggyőződésből aztán magától következik a szerző álláspontja: a magyar népoktatást nagyszerűvé, virágzóvá kell fejleszteni, a népoktatás munkásainak pedig a mostaninál jobb sorsot kell biztosítani.

Hát most nem virágzó a magyar népoktatás állapota? De igen, részben: az állami iskolákban. Hát a többiben? A többiben akad dicsérni való is, de általában sok a baj. A hitfelekezeti népiskoláknak körülbelül egynegyed részében — 3218-ban — nem magyar a tanítási nyelv; ezek közül 1477-ben a magyar nyelvet nem tanították sikerrel, (értsd: sehogyan sem tanították); a mi igen könnyen érthető, ha megtudjuk, hogy az itt számba vett iskolák nagy részében a törvény ellenére olyan tanítók működnek, a kik maguk sem tudnak magyarul. (Még pedig: r. kath. 251, gör. kath. 295, gör. kel. 689 és ág. ev. 361.) Eanélfogva szerzőnk „egész bizonyossággal“ megállapítja, hogy „a nem magyar tannyelvű 3218 felekezeti népiskolával a magyar állam érdekének megfelelő hazafias és a közéletre kiható népnevelést nem lehet biztosítani“. Nem bizony. Sőt meg lehet állapítani, hogy ezek az iskolák egyáltalában nem felelnek meg a *népiskolai* rendeltetésüknek, mert nem tanítanak az életnek; hiszen nem tanítják meg növendékeiket az államnyelvre, a melynek nem tudása ezeknek temérdek kisebb-nagyobb bajt okoz az életben. Kimutatja a szerző azt is, hogy evvel az állapottal szemben az államhatalom jóformán tehetetlen és hogy ez a helyzet tarthatatlan.

A községi iskolák sem mutatnak valami kellemes képet, a meny nyiben a községi jelleg nem mindenütt biztosítja a magyar állam érdekeinek megfelelő „népoktatást“. Népoktatási törvényünknek „alapgondolata, gerince a községi népiskola“. De ez az intézmény nálunk nem bizonyult életrevalónak; hiszen „újabb időben nem hogy emelkednék a községi jellegű iskolák száma, hanem ellenkezőleg évről-

*) Állami Népoktatás. Irta Halász Ferencz. Az Athenaeum kiadása. 329 lap. Ára 4 korona.

évre, még pedig nagy arányokban alászáll". Így hát a községi iskoláktól sem várhatunk sokat.

Azonban itt van az állami iskola, Halász Ferenc gyönyörűsége, dédelgetett édes gyermeke. És gyönyörűségünk nekünk is, a kik nézzük a képet, melyet Halász az állami népoktatásról elibénk fest. A szerző, a ki, mint a magyar népoktatásügy intézője, legjobban ismeri a különböző iskolafajok állapotát és értékét, az állami iskolában találja meg az ideális magyar népiskolát. Véleményének megalkotásában nem vezeti előítélet, kijelentéseit nem irányítja valamely tendenzia. Saját személyes tapasztalataiból és az eléje kerülő hivatalos jelentésekből merit a szerző, a kinek ügyismeretéhez és józan ítéletéhez szó sem férhet.

Kimutatja előbb, hogy az állami iskola rohamosan fejlődő intézmény. 1874-ben volt 56 állami iskola 98 tanítóval; 1881-ben 291 áll. iskola 486 tanítóval; 1895-ben 882 állami iskola 1668 tanítóval, végre 1902-ben (az ősszel megnyitandó iskolákkal együtt) 1858 iskola 4000 tanítóval. Ehhez járul még az, hogy annyi község folyamodik állami iskoláért, hogy a kormány nem bírja a sok kérelmet teljesíteni. — Azután sorakoztatja előttünk a tanfelügyelői jelentéseket, melyekből kiderül, hogy az állami iskolák a legvirágzóbb hitfelekezeti és községi iskolákkal is kiállják a versenyt; hogy a legtöbb iskolakerületben az állami iskolák túlszárnyalják a másfajta iskolákat; hogy az állami iskolai tanítók intelligenzia dolgában vezetnek, a tanítóegyesületi életben irányító és vezető szerepet visznek; továbbá, hogy az állami tanítók maguknak és az iskolának a nép előtt tekintélyt, becsületet szereztek. Látjuk, hogy állami iskola terjeszti a magyar nyelvet és felső tagozata, az ismétlő iskola által a nép holdogulását előmozdító gyakorlati ismereteket. Látjuk, hogy ez az iskola kitűnő munkásságával, rohamosan hódítja meg a népet a kulturának; a minnek bizonyítására itt egy példa: Kaposvárott 1896—97-ben 14 községi tanító tanított 970 gyermeket (ismétlő iskola nem is volt), 1900—1901-ben pedig 27 állami tanító, 1486 mindennapi és 254 ismétlő iskolai tanulót.

Személyes tapasztalataim alapján eddig is az volt a meggyőződésem, hogy hazai viszonyaink közt a felekezeti és a községi népoktatásnál sokkal jobb és célszerűbb az állami népoktatás. Kivételt csak Budapest és néhány más nagyobb város községi iskoláira nézve lehet tenni. A felekezeti népoktatás voltaképen akkor sem jó, ha jó; mert a sokféle tagolt magyar nemzetnek oly nagyon kívánatos egybeoldását nem sietteti, sőt gyakran hátráltatja. Ebben a meggyőződésemben megerősítettek a közoktatásügyi miniszternek a népoktatás állapotáról szóló évi jelentései is. Ezek a jelentések, mint a sötétben világító fátylák, megmutatták a községi és a hitfelekezeti népoktatás temérdek nyomorúságát és evvel szemben az állami népiskoláknak minden tekintetben kifogástalan, áldásos működését. Most pedig Halász Ferencz, a magyar népoktatásügy leghivatottabb ismerője, nem is fátylával, hanem hatalmas villámos ívlánggal világítja meg a valóságot, hogy lássanak, a kiknek látniok adatott. És látunk!

Halász Ferencz sok, sok új állami iskola fölállítását kívánja. Adjon neki az Isten erőt és kitartást, hogy miniszterével együtt meg is csinálhassa azt a sok iskolát, a melyből bizonyára sok áldás fog

hárulni a népre. Halász Ferencznek az a hite, hogy népoktatásunk mostani helyzete sok tekintetben türehtetlen, mert „az 1893: XXVI. t.-cz. nem nyujt elegendő biztosítékot ahhoz, hogy a nemzetiségek által fentartott valamennyi felekezeti népiskolában a magyar állam érdekeinek megfelelő hazafias népnevelés legyen“. Ha ez így van, ha Halász osztálytanácsos úr meg van győződve erről a bajról és sok másról, akkor nem késhetik sokáig a *consequentia*, a népoktatási törvényeink alapos revíziója és az állam iskola-állítási *kötelességének* tetemes kiterjesztése. A ki úgy megvilágította népoktatásunk nyomorúságait, mint Halász az ő könyvében, az nem fogja tűzni, hogy ezek a nyomorúságok sokáig megmaradjanak.

A Halász Ferencz könyve egy készülő nagy reformnak a hírhözója; ez után nem várathat sokáig magára a reform.

Somogyi Béla.

Az Otthon munkaprogrammja.

— Levél a szerkesztőhöz. —

Kedves Barátom! Ugy vagyok meggyőződve, hogy minden magyar néptanító örömmel üdvözli a Népnevelők Budapesti Egyesülete és Magyar Tanítók Kaszinója vezetőinek azon nemes irányu törekvését és fáradozását, melylyel Tanítók Otthona címén azt a független országos tanítóegyesületet megalakították, melynek — ha akarjuk, hogy a magyar tanítóság ne legyen továbbra is oldott kéve — tagjává lenni, önmagunk iránt való legszentebb kötelességünk.

A magyar tanítók e közös örömeiben őszintén osztozunk mi szabolicsiak is, kik mintegy százötvenen 25 év óta szabad elhatározásunkból egyesülve, teljes odaadással arra törekedtünk és törekszünk ma is, hogy vármegyénk területén bármely jellegű iskolában működjék a tanító, át legyen hatva ama meggyőződéstől: a magyar néptanítóknak ma már nagyfontosságú közérdekeik vannak, melyeknek fejlesztését és megóvását képességük s társadalmi műveltségük súlyának latbavetésével önakaratukból, az anyagi áldozattól sem rettenve vissza, egyesült erővel kell eszközölniök.

Bár e czélu törekvésünket a kivánt siker nem jutalmazta ugyan még eddig, mert negyedszázadon át az eszmének 300 tanító közül csak 150-et sikerült megnyernünk; ámde ha hazánk minden egyes megyéjében ennyi hive lenne a szabadegyesülés eszméjének, akkor bizonyára a mi szívünknek: Budapest nemesen gondolkozó tanítókárának sem adna oly aggodalmat az Otthon jövője, mint ad még ma is.

Mi jól ismerjük az akadályokat és nehézségeket, melyek útjában állanak egy szabad tanítóegyesület szervezésének és fentartásának.

Elképzeljük tehát a Tanítók Otthona élén álló vezérférfiak indokolt aggodalmát, azonban teljes bizalommal vagyunk irántuk s mindannyiunk javára irányuló nehéz feladatuk teljesítésében tőlünk telhetőleg támogatni óhajtjuk.

Éppen azért Dr. Baló József ur által a Népnevelők Lapja 15-ik számában elmondottakat szem előtt tartva, hogy járásköreink tavaszi gyűlésén tagtársainkat alaposan tájékoztathassam *) „mit, miket és hogyan“ akar a „Magyar Tanítók Otthona“ s mely kötelességek várnak a kultágokra? arra kérlek: e tekintetben — a szükséges tudnivalókról mielőbb értesíteni méltóztatnál.

Nyiregyházán

igaz hived
Orsovszky Gyula,
a szabolcsvármegyei tanító-
egyesület elnöke.

Megismételt kérelem

azon i. t. *osztálytanítónőkhöz*, a kik a kézimunka felügyeletével vannak megbizva, hogy tapasztalataikat írásba foglalva és azokat saját véleményükkel kibővítve, legyenek szivesek *junius 30-ig* a Budapesti Tanítótestület rendelkezésére — alulírott czimére — beküldeni!

Fölkérem egyuttal az egyes iskolák i. t. *igazgatóit* is, legyenek e dologban az ügynek szives támogatói!

Több iskolától nyomban — az első fölhívás után — megkaptam a nagyon fontos adatokat tartalmazó értesítést. Fogadják az illető hölgyek és igazgató urak, ez uton kifejezett őszinte köszönetemet!

A vélemények nyilvánításánál nagyobb horderejűek, a melyek pl. e kérdések körül csoportosulnak:

Elvégezték-e — még a gyöngébb növendékek is — az előirt anyagot?

Képes-e az általános többség *önállóan* is elkészíteni az egyes darabokat?

Az előirt munkák közül, melyeknek készítése *nem való* az illető osztálybelieknek?

Van-e azok között olyan munkanem, melyet mint szükségtelent, ezélszerűtlent, kár tanítani?

*) Ez a tájékoztatás most már őszre marad. Az elnökség ugyan már megállapította a szakosztályok munkaprogramját (a jövő héten közre is bocsátjuk), s mert az ilyen nagyszabású egyesület munkaterve alapos megbeszélést kíván, a tavaszi gyűlésekre nem tudtuk a „mit, miket és hogyan“-t magukba foglalt tervezeteket tagtársaink s az ország tanítószövetségének rendelkezésére bocsátani. *A szerk.*

Miket kellene ezek helyére javasolni?

Jó volna-e a kézimunka-oktatást már a II., avagy már az I. osztályban is megkezdeni? S ha igen, *milyen* munkával? stb. stb.

Mindezek mellett a leghálásabb köszönettel fogadok minden egyéb körülményre kiterjedő véleményezést.

Az illetőket tiszteletteljes üdvözléssel kéri a főntebbiekre

Budapest

Dorogsághy Dénesné

A Budapesti Tanítótestület alelnöke.

II., Csónak-utca 1.

VEGYESEK.

— **Kandidálás és választás.** A fővárosi tanítóválasztás előkészületi munkálatai a mai kandidálással véget érnek. A jelek arra mutatnak, hogy az érdemes tanítók nem szorulnak háttérbe. Meglátjuk a jövő kedden, a mikor — hír szerint — a választás megejtetik.

— **Választmányi ülés.** Az Otthon f. hó 12-én látogatott választmányi ülést tartott, melynek főbb tárgyai a következők voltak: 1. A kölcsönkönyvek kibocsátásának szentesítése (*Brantner* előadása, *Tanos Sándor, Pusztai K.* s *Bánó* elnök hozzászólása után egyhangulag elfogadtatott. 2. Az Orsz. Bizottságba az Otthon képviselőitől beválasztottak: *Bánó József, Brantner Albin, Vajdady G., Tanos Imre, Matzinger Lujza, Darázs Malvin, Klement Alajos, Soltész Kálmán, Kneif Ödön, Sziklai Adolf, Győrffy János, Polónyi Mátyás.* 3. A munkaprogramm-tervezet kinyomatása. Az erre vonatkozó javaslat *Szabó B.* főtítkár előterjesztésére *Zsedényi Aladár, Tanos Imre, Walter Károly, Gáti György, Somogyi Béla, Pusztai Károly* és *Ember János* hozzászólása után egyhangulag elfogadtatott. 4. Végül *Zsedényi Aladár* interpellálta az elnököt egy a szláv irányú törekvések ellen hozott közgyűlési határozat végrehajtása iránt. A választmány az elnökséget a dolog megvizsgálására s ennek eredményéhez képest a határozat végrehajtására utasította.

— **A munka apostolai az Otthonban.** A Magyar Tanítók Otthonában f. hó 5-én nagyérdemű előadást tartottak *Lohr Lajos* és *Németh Gyula*, a kézügyességi-oktatásnak apostolai (az utóbbi kiváló mestere is.) *Lohr* az agyag-munka jelentőségét főleg elméleti, *Németh* gyakorlati szempontból méltatta és bemutatta e munkanem menetét mutató nagyon is érdekes sorozatát. Mindkét előadás nagy szempontu és igen tanulságos volt.

— **Elbukott javaslat.** A közgyűlés a tanácsnak az iskola megdrágítását célzó javaslatát f. hó 4-én leszavazta. Örömmel regisztráljuk e hirt.

— **Értesítés.** A budapesti tanítótság minden tagja kölcsönkönyveket kaphat a fővárosi könyvtárból, ha a könyvtár látogatásához szükséges látogató-jegyet a könyvtárnál kiváltja. Személyazonosságát egy igazolvánnyal bizonyítja, mely nevére kiállítva, iskolája pecsétjével és igazgatója aláírásával el van látva. Ezen igazolványt és látogató-jegyet minden használat alkalmával tartozik a kölcsönnevelő előmutatni, ha ezt valamely hivatalos közeg (könyvtári tiszt) kíváná. (Szépirodalmi munkákat nem lehet kivenni.) *Gyuris* Géza testületi könyvtáros.

Tartalom.

Tóth József. — A szaktanítás kérdése. — A mi fűvészkertünkről. — A napközi otthonokról. — Koronázási ünnep a M. T. Otthonában. — Állami népoktatás. — Az Otthon munkaprogramja. — Megismételt kérelem. — Vegyesek.

Laptulajdonos: A Magyar Tanítók Otthona.